



NOVADI ZAĻO

Jāgatavojas šķirot aizvien vairāk

Bērnībā mācīja, ka zemē nomest papīri ir slikti, bet ābola serdi drīkst – tā pati reiz sadalīsies. Tā teikt, kas no dabas nācis, tas pie dabas arī atgriezīsies. Taču, ja nu serde ir nevis viena, bet vesels kalns? Ko tad? Lai ar šiem kalniem tiktu galā, jau šī gada laikā visā Latvijā pie mājāsaimniecībām un daudzdzīvokļu namiem būtu jāparādās arvien vairāk konteineriem, kas paredzēti tieši atkritumiem, kuri bioloģiski sadalās. Kāda ir pirmā pieredze Rīgā un tās apkārtnē, kur šādi brūnie konteineri jau pieejami, vaicājām SIA "Eco Baltia vide" direktoram Andrim Ziemelim.

Visu izteikts tarifs

Iedzīvotāju izvēle – šķirot vai nešķirot atkritumus – joprojām ir brīvprātīga. Taču, kā skaidro A. Ziemelis, cilvēkiem tas jebkurā gadījumā būs finansiāli izdevīgi, ko apliecina arī līdzšinējā pieredze – šķirošana ļauj samazināt atkritumu apsaimniekošanas tarifus. "Latvijā, protams, tā saukto bioatkritumu nošķiršana patlaban ir kaut kas jauns. Noteikti neesam Eiropā pirmajā vietā, jo ir valstis, kur pie mājāsaimniecībām jau ierasti tiek nolikti pieci konteineri, kur katrs paredzēts kādam atšķirīgam atkritumu veidam. Par tā sauktajiem bioloģiskajiem atkritumiem pie mums vēl arvien notiek diskusijas – cik lielam jābūt to savākšanas tarifam. Ja tas būs tādā pašā līmenī kā nešķirotajiem atkritumiem, protams, ka papildus tos šķirot cilvēki nebūs motivēti. Tomēr šī



Brūnajos BIO atkritumu konteineros, kādi jau parādījušies Rīgā un tās apkārtnē, drīkst izmest virtuves pārtikas atkritumus, ēdienu atliekas, termiski apstrādātus zivis un gaļu; dārza atkritumus. Bet te nav atļauts izmest termiski neapstrādātus zivju un gaļas produktus, eļļu, jogurtus, ievārījumu, pienu un citus līdzīgus produktus.

brīža prognozes liecina, ka tarifiem nevajadzētu būt augstākiem par 80% no sadzīves atkritumu tarifa (lēmumu par to gan pieņems pašvaldība). Savukārt nākotnē, kā to redzam, tendencei vajadzētu būt tādai, ka šī atšķirība kļūs vēl lielāka, piemēram, 60% apmērā. Tas ir būtiski, jo jau šobrīd ir sabiedrības daļa, kas domā zaļi, rūpējas par dabu un īpaši piedomā, lai pēc iespējas mazāk atkritumu nonāktu poligonos, kur tie tiek apglabāti,

taču primārais motivators tāpat, šķiet, ir un paliek katra personīgais maciņš.

Mūsu uzņēmums jau iepriekš – pagājušā gada sākumā – bija uzstādījis mērķi palielināt to klientu skaitu, kas lieto BIO konteinerus. Rezultāti bija gana labi, jo 2021. gadā, ja salīdzinām ar 2020. gadu, mums izdevās klientu skaitu palielināt pat sešas reizes. Tāpat proaktīvi mēģinām uzrunāt organizācijas – skolas, bērnudārzus, kafejnīcas –, kas ražo

pārtikas bioloģiskos atkritumus, lai apdomā iespēju papildus šķirot," A. Ziemelis saka.

Pierīvēšanās periods turpinās

Šobrīd šķirojamo atkritumu konteineros, ko piedāvā atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi, ir savi ierobežojumi. BIO konteineros, piemēram, nedrīkst ievietot dažādus šķidrumus, to skaitā eļļu, pienu, jogurtu un tamlīdzīgi. Vai tā paliks vienmēr?

"Tas arvien ir diskusiju jautājums. Cilvēks atkritumus, kas bioloģiski sadalās, nošķirot, mēs kā uzņēmums savācam, bet tālāk ir jādomā, kur to visu likt. Šajā brīdī visi Rīgas un Pierīgas atkritumi nonāk "Getliņu" poligonā. Atsevišķi tiek pieņemti bioloģiskie atkritumi, kur tie vēl papildus tiek atdalīti, piemēram, no plastmasas maisiņiem, un tālāk novirzīti, lai tiktu ražota enerģija. Ja kādā brīdī to materiālu dažādība, ko varam nodot šim vai citam uzņēmumam, kļūs lielāka, tad, protams, arī atkritumu klāsts, ko cilvēki varēs likt šķirojamo atkritumu konteineros – palielināsies, kas, starp citu, jau ir noticis.

Bet jebkurā gadījumā par to notiek sarunas, tiek organizētas darba grupas un apzināta citu valstu pieredze, kurā šī sistēma ir ilgāku laiku; tiek arī vērtēts, kādi atkritumi un kur nonāk vairāk. Nu, piemēram, privātmājās, īpaši, ja nav pašiem savas komposta kaudzes, vasarās tā pār-

svarā būs zāle, savukārt daudzdzīvokļu namos – dažādi pārtikas produkti. Te gan, no atkritumu apsaimniekotāja viedokļa raugoties, jāatzīst, ka konteineru saturu pieskatīt un kontrolēt ir diezgan grūti. Šķirošanas kultūra vēl nav tiktāl izstrādājusies, un nereti konteineros nonāk pavisam neatbilstošas lietas. Tad nu arī diskutējam ar poligonu, cik liels drīkst būt citu atkritumu piejaukums, lai mēs varētu būt fleksiblāki attiecībā pret iedzīvotājiem. Tādēļ var teikt, ka pierīvēšanās arvien turpinās, un, visticamāk, tas nebūs viena, bet gan vairāku gadu jautājums, kamēr tiks apzināts, tieši kuri materiāli ir izmantojami," uzņēmuma pārstāvis paskaidro. Īsāk sakot, ja šobrīd pienu konteinerā liet nevajadzētu, tas nenozīmē, ka nākotnē šādas iespējas nebūs. "Iedzīvotājus tik salīdzinoši īsā laikā nav iespējams apmācīt šķirot. Vismaz ne tik labi, lai materiāls, kas nonāk poligonā, būtu ļoti labas kvalitātes. Tas, domāju, ir normāls attīstības process, un kopējās tendences liecina, ka būs jāšķirot vairāk, nekā to esam darījuši līdz šim. Tas ir tas, uz ko ejam," piebilst A. Ziemelis.

SABIEDRĪBA JĀIZGLĪTO

KOMENTĀRS

Rudīte Vesere, VARAM Vides aizsardzības departamenta direktore:

– Šobrīd bioloģisko atkritumu šķirošanas sistēma ieviesta tikai Rīgā un Pierīgā. Citviet Latvijā termiņš ir 2023. gads. Pirmā pieredze ļauj secināt, ka nemaz tik viegli visur negāja. Bija pašvaldības, kas šo procesu uzsāka nepietiekami ātri. Esam to ņēmuši vērā un mudinājuši citas Latvijas pašvaldības to risināt savlaicīgi. Lai nav tā, ka pēdējā brīdī informējam sabiedrību, skaidrojam, kur atradīsies konteineri, un tā tālāk. Papildus jāpiebilst, ka daudzās pašvaldībās jau šobrīd ir ieviesti kompostēšanas laukumi, kur iedzīvotājiem ir iespēja nogādāt, piemēram, zaļos dārzeņu atkritumus. Tāpat iedzīvotājiem privātmājās šādas komposta kaudzes daudzviet jau ir.

Protams, daudz kas būs atkarīgs no tā, ko pašvaldības būs noteikušas savos saistošajos noteikumos, cik rūpīgi tas tiks darīts, jo jābūt ieviestai sistēmai. Bet nav arī tā, ka gribu – šķirotu, gribu – nešķirotu. Ir jābūt nodrošinātai šķirošanas iespējai, jāskaidro, kāpēc tas jā dara. Jāsaka, ka arī iedzīvotāji, visticamāk, būs ieinteresēti, jo atšķirsies maksa – par bioloģisku atkritumu savākšanu būs jāmaksā mazāk. Šobrīd vēl notiek diskusijas par to, cik lētāk tas būs. Vai obligāti

konteineram būs jābūt pie katras mājāsaimniecības? Visticamāk, nē, īpaši gadījumos, kur, kā minēju, jau ir izveidota iespēja atkritumus kompostēt. Taču kopumā šķirošana attieksies uz visiem un būs noteikumi, kas jāievēro.

Vēl gribētos atgādināt: mēs daudz runājam par to, kā apsaimniekot bioloģiskos atkritumus, bet tikpat daudz vajadzētu domāt par to, ko varam darīt, lai šo atkritumu, tai skaitā pārtikas atkritumu, būtu mazāk. Un tie nereti rodas, jo nepārdomāti iepērkamies. Otrs, ko būtu svarīgi ņemt vērā: ja atkritumus šķirot, darām to pēc iespējas godprātīgāk, noskaidrojot, ko katrā konteinerā var ievietot. Piemēram, ka bioloģisko atkritumu konteinerā nemetam atkritumus maisiņos. Jāsaprot, ka tā ir plastmasa un nesadalās. Un, ja šis materiāls nonāk līdz pārstrādei, tad jāsaprot, ka komposts, ko gala rezultātā iegūstam, vairs noteikti nav tādā kvalitātē, kā paredzēts, jo tajā ir dažādi piemaisījumi.

Sabiedrība ir jāinformē un jāizglīto. Pretējā gadījumā nevar cerēt, ka cilvēki paši tik ļoti iedziļināsies un būs īpaši aktīvi. Bet nu ir arī sabiedrības aktīvā daļa, kas pati nāk klajā ar dažādām iniciatīvām, iet pie pašvaldībām un skaidro, ko vēl darīt, lai atkritumu apjomu samazinātu.



Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības